

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-015-03/2014

P/14/120

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/120 - Wykonywanie zadań związanych z zapobieganiem i trwałym obniżaniem zanieczyszczeń wód dorzecza Odry.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Mirosław Babkiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91004 z dnia 21 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (dalej: WFOŚiGW), ul. Szczepanowskiego 15A, 60-541 Poznań (dowód: akta kontroli str. 5)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanna Grunt, Prezes Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (dowód: akta kontroli str. 96-97)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ realizację przez WFOŚiGW zadań dotyczących finansowania przedsięwzięć związanych z zapobieganiem i trwałym obniżaniem poziomu zanieczyszczeń wód dorzecza Odry w latach 2010-2013.

Uzasadnienie oceny ogólnej

WFOŚiGW zgodnie z obowiązującymi wymogami realizował zadania dotyczące dofinansowania ww. przedsięwzięć na terenie województwa wielkopolskiego. Merytoryczny zakres przedsięwzięć, zatwierdzanych przez WFOŚiGW do dofinansowania, wynikał z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska² (dalej: Prawo ochrony środowiska), mieścił się w Planie gospodarowania wodami (dalej: PGW) i był corocznie uzgadniany z dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (dalej: RZGW) w Poznaniu. WFOŚiGW prowadził skuteczny nadzór i kontrolę prawidłowości rozliczania beneficjentów z otrzymanego dofinansowania, stwierdzając przypadki wydatkowania części środków niezgodnie z warunkami umownymi. Zwrot ww. środków był przez WFOŚiGW egzekwowany terminowo i skutecznie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2013 r. nr 1232 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawdliwość finansowania działań związanych z ochroną i gospodarowaniem wodami na obszarze dorzecza Odry, przewidzianych w PGW

Opis stanu
faktycznego

1.1. Wykonywanie zadań związanych z zapobieganiem i trwałym obniżaniem zanieczyszczeń wód dorzecza Odry, dotyczyło WFOŚiGW w odniesieniu do realizacji zadań dotyczących finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony i gospodarowania wodami, określonych w art. 400a ust. 1 pkt 1 - 9 i 11 - 42 Prawa ochrony środowiska, co zostało wskazane w statucie WFOŚiGW³. W Regulaminie organizacyjnym WFOŚiGW⁴ określono natomiast zakresy zadań dla jego komórek organizacyjnych, zaangażowanych m.in. przy obsłudze postępowań dotyczących finansowania tych przedsięwzięć.

(dowód: akta kontroli str. 6-87)

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą NIK kryteria wyboru wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć m.in. z zakresu ochrony i gospodarowania wodami oraz zasady udzielania i rozliczania udzielonej pomocy finansowej, zostały zgodnie z art. 400h ust. 1. pkt.1 Prawa ochrony środowiska ustanowione przez Radę Nadzorczą WFOŚiGW (dalej: Rada Nadzorcza)⁵. Pozostałe regulacje dotyczące udziału w finansowaniu przedsięwzięć z ww. zakresu, wynikały z zawartych przez Zarząd WFOŚiGW porozumień z dysponentami środków unijnych. Porozumienia te dotyczyły nadzoru nad realizacją dwóch programów związanych z m.in. ochroną i gospodarowaniem wodami, w tym: porozumienia z Zarządem Województwa Wielkopolskiego z dn. 01.10.2007 r. ws. realizacji Priorytetu III „Środowisko przyrodnicze” Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 (dalej WRPO), gdzie WFOŚiGW był Instytucją Pośredniczącą⁶ i porozumienia z Ministrem Środowiska z dn. 25.06.2007 r. ws. realizacji Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” (dalej POLiŚ) dla osi priorytetowych: I - Gospodarka

³ Nadanym mu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XLV/685/10 z dn. 29.03. 2010 r. ws. nadania statutu Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

⁴ Zatwierdzonego uchwałą nr 3/3/2010 Rady Nadzorczej z dn. 05.02.2010 r. ws. zatwierdzenia zmian w Regulaminie organizacyjnym WFOŚiGW, w okresie objętym kontrolą NIK zmienione uchwałami: nr 23/23/2011 z dn. 23.05.2011 r., nr 6/54/2012 z dn. 6.02.2012 r. i nr 2/91/2013 z dn. 25.02.2013 r.

⁵ W tym w następujących uchwałach Rady Nadzorczej: ws. kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Poznaniu: nr 31/353/2006 z dn. 16.10. 2006 r., nr 18/18/2010 z dn. 25.06. 2010 r. i 26/26/2011 z dn. 27.06. 2011 r. oraz: nr 15/448/2009 z dn. 28.08.2009 r. ws. "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2010", nr 7/7/2010 z dn. 05.02.2010 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2010", 16/16/2010 z dn. 29.04.2010 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2010", 28/28/2010 z dn. 20.10.2010 r. ws. ustalenia "Zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2011", nr 2/2/2011 z dn. 19.01.2011 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2011", nr 10/10/2011 z dn. 22.03.2011 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2011", nr 33/33/2011 z dn. 24.08.2011 r. ws. ustalenia "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2012", nr 44/44 2011 z dn. 01.12.2011 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2012", 5/53/2012 z dn. 24.01.2012 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2012", 27/75/2012 z dn. 04.09.2012 ws. ustalenia "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2013", 35/63/2012 z dn. 27.11.2012 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2013", 9/98/2013 z dn. 26.03.2013 r. ws. wprowadzenia zmian do "Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu na rok 2013".

⁶ Jako Instytucja Pośrednicząca w finansowaniu zadań na podstawie Porozumienia z Zarządem Województwa Wielkopolskiego z 01.10.2007 r. (zmienianego aneksami z: 21.05.2009 r., 19.04.2010 r. i 12.12.2013 r.) ws. realizacji Priorytetu III „Środowisko przyrodnicze” WRPO 2007-2013.

wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi - projekty o wartości poniżej 25 mln euro, dla którego WFOŚiGW był Instytucją Pośredniczącą II stopnia⁷.

(dowód: akta kontroli str. 239-243, 281-383)

1.2. W ocenie NIK, WFOŚiGW posiadał odpowiednie rozeznanie co do ujętych w PGW działań na terenie województwa wielkopolskiego, obejmujących ochronę i gospodarowanie wodami. Zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt 14 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁸, Zarząd WFOŚiGW corocznie uzgadniał z właściwym miejscowo dyrektorem RZGW w Poznaniu listy przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW w zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej na terenie regionu wodnego, w tym m.in. ochrony i gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Odry na terenie województwa wielkopolskiego, które w ramach PGW były przewidziane do realizacji w latach 2010-2013 w Programie Wodno-Środowiskowym (dalej: PWŚK). Po uzgodnieniu, ww. listy przedsięwzięć priorytetowych były na podstawie art. 400h ust. 4 pkt 3 Prawa ochrony środowiska, w wymaganym terminie zatwierdzane przez Radę Nadzorczą⁹.

Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała 50 działań o wartości 459 342,0 tys. zł, wybranych spośród 131 działań o wartości jednostkowej ponad 1 mln zł na łączną sumę 1 046 064,9 tys. zł, ujętych w PWŚK dla obszaru województwa wielkopolskiego i dotyczących ochrony i gospodarowania wodami. Kontrola wykazała, że WFOŚiGW dofinansował lub pośredniczył w dofinansowaniu 21 działań (42,0% zbadanych działań) o łącznej wartości 236 405,8 tys. zł (51,5% zbadanej wartości zadań).

(dowód: akta kontroli str. 219-238, 264-271)

1.3. WFOŚiGW, poprzez zamieszczanie ogłoszeń na swojej stronie internetowej i w lokalnej prasie¹⁰, informował wszystkich zainteresowanych o możliwości uzyskania dofinansowania przedsięwzięć ze środków własnych WFOŚiGW i ze środków pochodzących z funduszy europejskich w ramach WRPO i POLiŚ. Informowanie to odbywało się także poprzez: artykuły sponsorowane zamieszczane w prasie lokalnej, publikacje w wydawanym przez WFOŚiGW kwartalniku, poprzez konferencje prasowe, audycje radiowe i telewizyjne oraz indywidualne spotkania z beneficjentami w siedzibie WFOŚiGW (Dział Funduszy Europejskich WFOŚiGW pełnił rolę punktu informacyjnego dla WRPO i POLiŚ). Ponadto na internetowej stronie WFOŚiGW informowano o aktualnych warunkach uzyskania dofinansowania przedsięwzięć, zamieszczając: kryteria wyboru wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć, uzgodnione z dyrektorem RZGW w Poznaniu listy przedsięwzięć priorytetowych oraz szczegółowe zasady udzielania i rozliczania przez WFOŚiGW pomocy finansowej (dofinansowania, dotacje, pożyczki).

(dowód: akta kontroli str. 250-252)

1.4. W latach 2010-2013 do WFOŚiGW wpłynęło łącznie 515 wniosków o dofinansowanie na kwotę 1 298 542,0 tys. zł przedsięwzięć dotyczących ochrony i gospodarowania wodami o łącznej wartości 2 652 617,7 tys. zł. Z tego WFOŚiGW zrealizował zadania z zakresu dofinansowania w kwocie 1 192 079,5 tys. zł (91,8%)

⁷ Jako Instytucja Pośrednicząca II stopnia w finansowaniu zadań na podstawie porozumienia z Ministrem Środowiska z dn. 25.06.2007 r. (zmienianego aneksami z: dn. 28.05.2008 r., 14.01.2010 r., 08.04.2011 r., 05.07.2011r. i 26.08.2013 r.) ws. realizacji POLiŚ dla osi priorytetowych: I – Gospodarka wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 145.

⁹ Do 30 czerwca danego roku na rok następny, w tym uchwałami: Nr 12/445/2009 z dn. 19.06.2009 r., nr 19/19/2010 z dn. 25.06.2010 r., nr 27/27/2011 z dn. 27.06.2011 r. i nr 25/73/2012 z dn. 27.06.2012 r.

¹⁰ W okresie objętym kontrolą NIK było to 17 ogłoszeń w prasie lokalnej i 11 informacji na internetowej stronie WFOŚiGW.

obejmującego 495 przedsięwzięć o wartości 2 476 375,6 tys. zł (93,4%). Dofinansowania w łącznej kwocie 106 462,5 tys. zł (8,2%) odmówiono w przypadku 20 wniosków (3,9%) dotyczących przedsięwzięć o łącznej wartości 176 242,1 tys. zł (6,6%).

Źródłami ww. dofinansowania przedsięwzięć były środki:

- a) własne WFOŚiGW: w kwocie 487 690,2 tys. zł (40,9%) dla 426 przedsięwzięć o wartości 1 623 792,0 tys. zł,
- b) w ramach WRPO: w kwocie 511 323,6 tys. zł (42,9%), dla 62 przedsięwzięć o wartości 852 583,6 tys. zł,
- c) w ramach POLiŚ: w kwocie 193 065,7 tys. zł (16,2%) dla 7 przedsięwzięć o wartości 427 010,1 tys. zł.

W poszczególnych latach WFOŚiGW zrealizował zadania z zakresu dofinansowania: w 2010 r.: w kwocie 702 326,9 tys. zł 182 przedsięwzięć o wartości 1 248 272,1 tys. zł, w 2011 r.: w kwocie 186 471,8 tys. zł 115 przedsięwzięć o wartości 715 977,8 tys. zł, w 2012 r.: w kwocie 168 158,1 tys. zł 91 przedsięwzięć o wartości 275 095,9 tys. zł i w 2013 r.: w kwocie 135 122,6 tys. zł 107 przedsięwzięć o wartości 237 029,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 261-263, 391-393)

1.5. Najwyższa Izba Kontroli, badając prawidłowość weryfikacji 50 spełniających wymogi formalne wniosków¹¹, złożonych do WFOŚiGW o dofinansowanie w łącznej kwocie 204 565,4 tys. zł przedsięwzięć o wartości 351 806,7 tys. zł, stwierdziła, że:

- a) 45 wniosków (90,0% zbadanych wniosków) o dofinansowanie w kwocie 178 677,8 tys. zł (87,3% zbadanej kwoty) przedsięwzięć o wartości 310 410,5 tys. zł (88,2% zbadanej kwoty) zostało rozpatrzonych pozytywnie, a ich merytoryczny zakres był zgodny z aktualnym zakresem określonym przez WFOŚiGW w ramach uzgodnionych z dyrektorem RZGW w Poznaniu list przedsięwzięć priorytetowych,
- b) pięć wniosków (10% zbadanych wniosków) o dofinansowanie w kwocie 25 887,6 tys. zł (12,7% zbadanej kwoty) przedsięwzięć o wartości 41 396,2 tys. zł (11,8% zbadanej kwoty), zostało rozpatrzonych negatywnie. W ocenie NIK, ich negatywne rozpatrzenie miało swoje uzasadnienie i dotyczyło ono m.in. nieodpowiedniej trwałości finansowej beneficjenta (brak spłaty zaplanowanego kredytu), braku lub błędnej prognozy kosztów operacyjnych, popytu, przychodów lub cen, a także rodzaju i wysokości dofinansowania, które nie były zgodne obowiązującymi w WFOŚiGW zasadami, rodzaju przedsięwzięć który nie był zgodny z listą przedsięwzięć priorytetowych lub braku wyliczenia efektu ekologicznego,
- c) w przypadku dwóch negatywnie rozpatrzonych wniosków o dofinansowanie w łącznej kwocie 6 050,0 tys. zł (3,0% zbadanej kwoty) przedsięwzięć o wartości 11 209,5 tys. zł (3,2% zbadanej kwoty), wnioskodawcy wnieśli odwołania od decyzji odmownych do instancji wyższego stopnia (Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu), która utrzymała w mocy decyzje Zarządu WFOŚiGW¹². Wnioskodawcy ci nie skorzystali z prawa¹³ do złożenia skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

¹¹ Wyboru losowego z interwałem 50 wniosków dokonano spośród wniosków na kwotę jednostkową powyżej 1 mln zł, wybranych realizacji w latach 2010-2013.

¹² Dotyczy pierwszego wniosku: brak wskaźnika pokrycia obsługi długu dla operatora majątku powstałego w ramach projektu; nie uwzględniono amortyzacji od przejętego majątku z projektu od 2019 r.; w prognozie kosztów operacyjnych i przychodów wymagalnych dla wariantu z realizacją projektu zdublowano kwotę amortyzacji dla majątku powstałego w ramach projektu; w wyliczeniu przychodów od podmiotów innych niż gospodarstwa domowe, uwzględniono dostępność cenową wyłącznie dla gospodarstw domowych. Złożony do Biura Obsługi Funduszy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, został przez Komisję Odwoławczą WRPO oddalony w całości. Dotyczy drugiego wniosku: nie uwzględniono dopłat do taryf po stronie

1.6. WFOŚiGW nie przewidywał i nie realizował dodatkowych form współpracy z RZGW w Poznaniu w zakresie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie działań na obszarze dorzecza Odry.

(dowód: akta kontroli str. 219-243, 253-258)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zauważa, że w latach 2010-2013 WFOŚiGW dofinansował lub pośredniczył w dofinansowaniu działań ujętych w PGW w ramach PWŚK, gdzie na realizację jednego działania składało się więcej niż jedno przedsięwzięcie. W 50 - elementowej próbie przedstawionej w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia, stwierdzono 12 takich przypadków. Przykładem może tu być działanie pn: „Rozbudowa sieci kanalizacyjnej do oczyszczalni Grodzisk Wielkopolski” w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków w latach 2010-2013, które było realizowane poprzez sześć przedsięwzięć¹⁴, lub działanie pn. „Rozbudowa oczyszczalni Strzałkowo”, realizowane poprzez pięć przedsięwzięć¹⁵. Zdaniem NIK, analizowanie zakresów działań zawartych w PGW z zakresem przedsięwzięć realizowanych w związku z tymi działaniami, umożliwiłoby monitorowanie (także przez inne podmioty) stopnia zaawansowania realizacji danego działania ujętego w PGW.

(dowód: akta kontroli str. 264-271)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Ocena nadzoru nad prawidłowością wykorzystania środków przekazanych przez WFOŚiGW na dofinansowanie działań podstawowych ujętych w PGW

Opis stanu
faktycznego

2.1. Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie badania nadzoru WFOŚiGW nad prawidłowością wykorzystania środków przy dofinansowaniu w kwocie 61 214,2 tys. zł dla 15 przedsięwzięć¹⁶ o wartości 106 821,0 tys. zł¹⁷ (z czego siedem przedsięwzięć do dnia kontroli NIK zostało rozliczonych), stwierdziła, że zbadane przedsięwzięcia spełniały kryteria dofinansowania z zakresu ochrony i gospodarowania wodami, określone w art. 400a w zw. z art. 400b ust. 2 ustawy POŚ a zakres rzeczowo-

wydatków budżetowych w obliczonej wysokości; nieprawidłowo, nie wyjaśniono niespójności prognozy danych finansowych planie kredytowym i obsłudze zadłużenia; dochód do dyspozycji dla 2003 r. był niezgodny z wytycznymi; wystąpiła niezgodność danych dot. wzrostu ilości ścieków; brak dopłat/subwencji w tej samej wysokości w elementach analizy; nie uzasadniono założeń dla prognozy kosztów operacyjnych, przyjętych wskaźników wzrostu kosztów; nieprawidłowo określono "Inwestycje rozwojowe związane z projektem"; w analizie trwałości dla operatora nie uwzględniono wszystkich wielkości związanych z projektem. Protest złożony do Biura Obsługi Funduszy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, został przez Komisję Odwoławczą WRPO odrzucony w całości.

¹³ Które wynika z art. 30c ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. nr 84, poz. 712 ze zm.).

¹⁴ W tym: 1) Budowa nawierzchni ul. Winnej oraz dróg wewnętrznych na Osiedlu Wojska Polskiego wraz z kanalizacją sanitarną, deszczową; 2) Kompleksowe zagospodarowanie ścieków w zlewni rzeki Obrzy - Gmina Grodzisk Wlkp. - zadanie 3 - Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Ptaszkowo; 3) Budowa kanalizacji sanitarnej: Grąblewo - Strzelce gmina Grodzisk Wlkp.; 4) Kompleksowe zagospodarowanie ścieków zlewni rzeki Obrzy - Gmina Grodzisk Wlkp. - zadanie 4 - Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej - tłocznej wraz z przyłączami w m. Słocin, gm. Grodzisk Wlkp.; 5) Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej - tłocznej wraz z przyłączami w m. Zdrój; 6) Budowa kanalizacji sanitarnej na ul. Środkowej w Grodzisku Wlkp.

¹⁵ W tym: 1) Budowa kan. sanitarnej dla m. Strzałkowo; 2) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla zachodniej części Strzałkowa - etap II i III - część pierwsza; 3) Budowa kanalizacji sanitarnej dla m. Strzałkowo; 4) Budowa kanalizacji sanitarnej w północno zachodniej części m. Strzałkowo; 5) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej - działki nr 44/20;44/23;44/19;44/17 obręb geodezyjny Strzałkowo.

¹⁶ Wyboru losowego z interwałem dokonano spośród wszystkich przedsięwzięć na kwotę jednostkową powyżej 1 mln zł, objętych dofinansowaniem w latach 2010-2013.

¹⁷ W tym: dla dofinansowanych ze środków własnych WFOŚiGW, w kwocie 6 146,5 tys. zł siedmiu przedsięwzięć o wartości 16 391,8 tys. zł i dla dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach WRPO na lata 2007-2013, w kwocie 55 067,7 tys. zł ośmiu przedsięwzięć o wartości 90 429,1 tys. zł.

finansowy objętych dofinansowaniem przedsięwzięć został każdorazowo określony w harmonogramie stanowiącym załącznik do umowy. W szczególności stwierdzono, że:

- a) warunki umowne dofinansowania przedsięwzięć, w ocenie NIK zapewniały możliwość prawidłowego rozliczenia się z beneficjentem w zakresie celowości wykorzystania otrzymanych środków. W odniesieniu do umów na dofinansowanie przedsięwzięć ze środków własnych WFOŚiGW, w § 9 ust. 1 (lub § 10 ust. 1) umów zapisano, że pożyczkobiorca zobowiązuje się do wykorzystania pożyczki zgodnie z celem, na który została udzielona, do udostępniania pożyczkodawcy niezbędnych dokumentów, udzielania właściwych i rzetelnych informacji i wyjaśnień na temat sposobu wykorzystania pożyczki oraz przedmiotowego przedsięwzięcia. W przypadku umów dotyczących przedsięwzięć dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej: EFRR) w ramach WRPO, w § 2 ust. 1 umów określono m.in. szczegółowe zasady, tryb i warunki, na jakich będzie dokonywane zatwierdzanie rozliczanych wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta pomocy na realizację przedsięwzięcia (tzw. projektu) określonego w umowie. W § 2 ust. 2 określono, że beneficjent jest zobowiązany do realizacji projektu zgodnie i w oparciu o wniosek o dofinansowanie, w ust. 7 zapisano, że rozliczeniu podlegają jedynie wydatki kwalifikowalne a w § 4 ust. 4 m.in. zapisano, że beneficjent jest zobowiązany do realizacji przedsięwzięcia z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie. Ponadto, w § 8 ust. 1 określono, że jeżeli zostanie stwierdzone, że w razie wykorzystania całości lub części dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur lub pobrania całości lub części dofinansowania w sposób nienależny lub w nadmiernej wysokości, beneficjent był zobowiązany do zwrotu tych środków wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych, w terminie i na rachunek wskazane przez WFOŚiGW, w trybie określonym w ustawie o finansach publicznych,
- b) warunki przyjęte w zbadanych umowach zapewniały możliwość ich prawidłowego rozliczenia w zakresie efektu ekologicznego, uzyskanego w wyniku realizacji przedsięwzięcia. W przypadku przedsięwzięć dofinansowanych ze środków własnych WFOŚiGW, w § 2 ust. 4 umów zobowiązywano beneficjentów do przedstawienia dokumentów świadczących o osiągnięciu efektu ekologicznego w wyniku realizacji przedsięwzięcia, przyjmując, że w określonym terminie pożyczkobiorca przedstawi pożyczkodawcy dokument świadczący o osiągnięciu ww. efektu, w przeciwnym razie w ciągu 30 dni od terminu ich dostarczenia, pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę. W przypadku umów dotyczących przedsięwzięć dofinansowanych ze środków EFRR, w tym na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie, wymagano określenia w nim m.in. kryterium efektu ekologicznego (wartości rezultatu). W umowie m.in. określono szczegółowe zasady, tryb i warunki, na jakich będzie dokonywane zatwierdzanie rozliczanych wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta pomocy na realizację projektu określonego w umowie. W § 4 ust. 4 umowy określono, że beneficjent jest zobowiązany do realizacji projektu z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów w sposób, który zapewni prawidłową realizację przedsięwzięcia oraz osiągnięcie celów (produktów i rezultatów), zakładanych we wniosku o dofinansowanie. W § 10 ust. 1 pkt 2 umowy określono, że beneficjent jest zobowiązany do pomiaru wartości wskaźników produktu i rezultatu osiągniętych dzięki realizacji projektu, zgodnie ze wskaźnikami zamieszczonymi we wniosku o dofinansowanie,

- c) warunki zawarte w umowach zapewniały możliwość ich terminowego rozliczenia z beneficjentem. W przypadku przedsięwzięć dofinansowanych ze środków własnych WFOŚiGW było to zapewnione poprzez m.in. zapisy w § 2 ust. 6, w myśl których beneficjent zobowiązywał się przedstawić pożyczkodawcy w ustalonym terminie dokument OT (przyjęcie środka trwałego) oraz ostateczne pozwolenie na użytkowanie obiektu budowlanego. Według § 8 ust. 1 (lub §9 ust. 1), umowa pożyczki mogła być wypowiedziana w trybie natychmiastowym w przypadku m.in. niezakończenia przedsięwzięcia w określonym terminie i zgodnie z harmonogramem, lub w razie nieosiągnięcia planowanego efektu ekologicznego. W zbadanych przypadkach nie stwierdzono nieterminowego rozliczenia umów. W przypadku umów dotyczących przedsięwzięć dofinansowanych ze środków EFRR w ramach WRPO w myśl § 2 ust. 2 umów, beneficjent był zobowiązany do realizacji projektu zgodnie i w oparciu o wnioski o dofinansowanie oraz w oparciu o harmonogram rzeczowo-finansowy. W § 3 ustalono okresy realizacji projektu, w tym rozpoczęcia oraz zakończenia rzeczowego i finansowego realizacji, w § 4 określono terminy składania wniosków o płatność (nie częściej niż raz w miesiącu, w terminie do 30 dni w przypadku dokonania 30%, 60% i 100% wydatków); dokonywanie przez WFOŚiGW poświadczenia rozliczanych wydatków w terminie 40 dni roboczych od dnia złożenia przez beneficjenta poprawnego i prawidłowego wniosku. Według § 6 ust. 6 niezłożenie przez beneficjenta żądanych wyjaśnień, usunięcia braków lub błędów w terminie wskazanym przez Instytucję Pośredniczącą WRPO powoduje wstrzymanie poświadczenia rozliczonych wydatków,
- d) w przypadku sześciu (na siedem) rozliczonych przedsięwzięć o wartości 39 623,9 tys. zł, dofinansowanych w kwocie 16 196,2 tys. zł, stwierdzono zachowanie wymaganych warunków dofinansowania. Poszczególne transze dofinansowania były rozliczane przez WFOŚiGW na podstawie harmonogramów i dokumentów rzeczowo-finansowych, poświadczających realizację założonych celów, a beneficjenci pomocy przedłożyli wymagane dokumenty. Wszystkie zmiany dotyczące kosztów przedsięwzięcia, udziału dofinansowania w koszcie, terminów realizacji i rozliczenia, wprowadzane były po uzgodnieniach między stronami, w formie aneksów do umów,
- e) WFOŚiGW kontrolował prawidłowość realizacji przedsięwzięć objętych dofinansowaniem. Spośród 15 ww. przedsięwzięć, WFOŚiGW przeprowadził kontrole¹⁸ trzech (20,0%), o łącznej wartości 51 589,0 tys. zł (48,3%), dofinansowanych w kwocie 29 422,8 tys. zł (48,1%). W jednym przypadku nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości, natomiast w przypadku dofinansowania w łącznej kwocie 28 141,2 tys. zł dwóch przedsięwzięć o wartości 45 997,5 tys. zł, stwierdzono niedotrzymanie przez beneficjentów niektórych warunków określonych w umowach na dofinansowanie. Skutkowało to ustaleniem przez WFOŚiGW nieprawidłowości w kwocie 326,6 tys. zł i odpowiednim (tzn. niezwłocznie i w pełnej kwocie) umniejszeniem przez WFOŚiGW bieżącego dofinansowania tym beneficjentom.

(dowód: akta kontroli str. 157-179, 219-238, 384-390)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

¹⁸ W tym: kontrola doraźna na miejscu w dn. 16.11-27.12.2011 r., kontrola planowa w dn. 18.08.2014 r. przeprowadzona i kontrola na dokumentach na zakończenie realizacji projektu.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK¹⁹, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Poznań, dnia października 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Miroslaw Babkiewicz
specjalista k. p.

Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.